

ХІМЕНЕС Христина

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

<https://orcid.org/0000-0002-8677-6701>e-mail: kh.khimenes@gmail.com**БРІСКІН Юрій**

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

<https://orcid.org/0000-0001-6375-9872>e-mail: yuriy.briskin@gmail.com**ЕДЕЛЄВ Олександр**

Херсонський державний університет

<https://orcid.org/0000-0002-7866-0282>e-mail: EdelevAlexandr@gmail.com**ЛЕЩАК Олександр**

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

<https://orcid.org/0000-0002-9237-3060>e-mail: oleksandr.leshchak@pnu.edu.ua**БАЛУШКА Людмила**

Львівський державний університет внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0002-4161-4282>e-mail: lbalushka@gmail.com**ІСТОРИЧНІ ТА СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТЕНІСНИХ
ТУРНІРІВ В «ЕРУ ВІДКРИТОГО ТЕНІСУ»**

Сучасний професійний теніс характеризується багаторівневою системою змагань, у структурі якої ключовими є турніри Grand Slam, котрі мають цікаву історію формування та розвитку в якості професійних турнірів починаючи з 1968 року. Мета: визначити динаміку структури та змісту ключових турнірів у тенісі в «еру Відкритого тенісу» та чинники, котрі впливали на їх формування у різні часові періоди. Матеріал. Стаття побудована на фактичних даних інформаційних ресурсів та публікацій. Методи дослідження: аналіз та синтез, історичний метод, системний підхід, порівняння. Результати. Структура і зміст турнірів Wimbledon, US Open, French Open, Australian Open зазнавали змін упродовж історії свого розвитку і сьогодні вони мають більше спільних ознак (учасники, формат проведення, кількість балів до рейтингу спортсменів тощо), аніж відмінних (покриття, призовий фонд). Для кожного історичного етапу становлення цих турнірів характерні різні чинники впливу. Найбільш вагомими – економічний потенціал країн і міст, де вони локалізуються, місцеві традиції щодо виду спорту, популярність серед населення тощо. Турніри проводяться різними організаціями, проте під патронатом ITF, ATP та WTA, а тому є складовими узгодженого календаря змагань, котрий з року в рік залишається стабільним. Висновки. Професійні тенісні турніри Grand Slam розвивалися під впливом чинників зовнішнього середовища та внутрішньополітичних і економічних особливостей регіонів, у яких проводяться і сьогодні – це одне з найбільш очікуваних спортивних видів у всьому світі, що дозволяє отримувати високі доходи як організаторам змагань, так і їх учасникам.

Ключові слова: професійний теніс, змагання, організація, еволюція, формат.

<http://doi.org/10.31891/pcs.2023.3.20>

**1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У
ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ
ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ
ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

В сучасних умовах професійний напрям розвитку видів спорту отримав належні умови. Високий економічний рівень розвитку країн дозволяє створювати такі умови, у яких спортивні організації можуть провадити ефективну підприємницьку діяльність, а з іншого боку – високий рівень розвитку професійного спорту в країні в значній мірі має позитивний вплив на бюджет міст і цілої країни (яскравий приклад США) [3].

Яскравим прикладом професійного виду спорту, який розвивається сьогодні в усьому світі, має високий рівень престижності та приносить вагомий прибуток є теніс.

Розвиток тенісу загалом має доволі тривалу історію, яка розпочалася ще у другій половині XIX ст. в Англії. З цього часу закономірно розвивається і змагальна практика у цьому виді спорту. Проте, зважаючи на специфіку суспільних поглядів у цій країні зокрема щодо спорту, зокрема привілеювання статусу аматора, слід відзначити достатньо повільний старт для розвитку професійного напрямку тенісу [9].

Щодо сучасних досліджень, у яких би було акцентовано увагу на різних аспектах розвитку тенісу як виду спорту, систем змагань тощо на в українській науковій спортивній бібліотеці недостатньо. В останнє десятиліття лише фахівчиня О. В. Борисова [1] присвятила свої наукові дослідження історичним аспектам розвитку виду спорту загалом і професійного його напрямку зокрема.

Велика кількість іноземних праць, котрі стосуються професійного тенісу є здебільшого науково-популярними виданнями [2, 11, 13, 17]. Проте є й історичні видання, які розкривають специфіку розвитку виду спорту у різні часові проміжки [14, 16].

Водночас, зважаючи на те, що основною спорту є змагання, і відповідно основним продуктом професійного спорту, який приносить прибуток є змагальне видовище [4], важливим і актуальним виявляється дослідження формування елементів змагальної практики (основних турнірів), а згодом і цілісної системи змагань у професійному тенісі, про що сьогодні інформація достатньо обмежена, особливо у науковому контексті.

Окрім того сьогодні ми маємо ряд українських висококваліфікованих професійних спортсменів і спортсменок у тенісі, які успішно виступали та виступають на міжнародній арені (Еліна Світоліна, 1-а ракетка України та 3-я ракетка світу, 2017; Андрій Медведєв – фіналіст Відкритого чемпіонату Франції 1999, переможець 11 турнірів АТР в одиночному розряді; Сергій Стаховський – виграв 4 титули в одиночному розряді, здобув перемогу на Wimbledon над Роджером Федерером, 2013 та ін.) [18]. Це підсилює потребу накопичення знань про формування системи змагань у професійному тенісі, ключові її турніри та історичні передумови їх розвитку, а також чинників, що визначали та визначають організаційну та економічну ефективність змагань у професійному тенісі з моменту його професіоналізації. Подібні дослідження сприятимуть розробці та обґрунтуванню моделей змагань й пошуку шляхів їх імплементації на теренах України.

2. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета: визначити динаміку структури та змісту ключових турнірів у тенісі в «еру Відкритого тенісу» та чинники, котрі

впливали на їх формування у різні часові періоди.

Матеріал та методи. Основою для нашого дослідження були інформаційні ресурси мережі інтернет, наукові та науково-популярні публікації, що містять фактичні дані щодо історичних та сучасних подій у змагальній практиці з професійного тенісу.

Методи: аналіз та синтез, історичний метод, системний підхід, порівняння.

3. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Понад чотири десятиліття в тенісному серидовищі велися дискусії щодо відкритих змагань між аматорами та професіоналами. Значна частина тенісної спільноти прагнула покінчити з таємними виплатами спортсменів, які відбувалися ще у першій половині ХХ ст. [5]. Проте, були консерватори, котрі постійно виступали проти такого рішення у Міжнародній федерації лаун-тенісу (ILTF – згодом ITF). Водночас, у 1967 році було засновано дві нові професійні групи у тенісі. Перша – Національна тенісна ліга під керівництвом колишнього капітана Кубка Девіса США Джорджа МакКолома та друга – Чемпіонат світу з тенісу (WCT), на чолі з промоутером Нового Орлеана Дейвом Діксоном, яка фінансувалася нафтовим і футбольним магнатом Далласа Ламаром Хантом. Обидві ці групи у той час підписали контракти із значною кількістю найкращих тенісистів світу як серед аматорів, так і професіоналів.

У цьому ж році Асоціація лаун тенісу (LTA) Великобританії постановила скасувати різницю між аматорами та професіоналами гри у своїх турнірах, що стало першим вагомим кроком до об'єднання. ILTF у березні 1968 року була змушена провести екстрене засідання, на якому було утверджено 12 турнірів відкритого типу. З цього моменту розпочалася ера відкритого тенісу [14, 16].

У квітні 1968 року було проведено перший відкритий турнір British Hard Courts у Борнмуті. Наступним став Wimbledon Championship. Його загальний призовий фонд тоді склав \$ 62,760. Уже згодом професіонали приймають участь у U.S. Open. Загальний призовий фонд цих змагань у 1968 році

становив \$100 тис. Вже згодом призові фонди провідних тенісних стартів зросли до млн \$.

Перші роки переходу від так званого «квазіаматорства» до повноцінного професійного тенісу характеризувалися суттєвим спротивом і відповідно бар'єрами у розвитку. У вирішеннях окремих питань контролю над професійними тенісними турнірами доходило навіть до судових позовів. У чоловічому тенісі було утворено Асоціацію тенісистів професіоналів (АТР; 1972 р) та Жіночу тенісну асоціацію (WTA; 1973). Ці організації фактично одразу здобули високий рівень визнання і відповідно впливу на подальший розвиток системи змагань у професійному тенісі.

Цікаво відзначити, що великий вплив на розвиток тенісу мали ЗМІ. Дуже часто провідні тенісисти орієнтувалися не стільки на підсумковий результат своїх ігор, скільки на видовищність і по суті «унікальність» власної гри. Зокрема достатньо зухвалими і запальними у той час були такі гравці як Іліє Настасе (переможець US Open, 1972; Internationaux de France de Roland Garros, 1973; володар чотирьох титулів Мастерс), Джиммі Коннорс (кількаразовий переможець Wimbledon Championships, 1974, 1982; Australian Open, 1974; US Open, 1974, 1982). Водночас саме вони створювали імідж і задавали в багатьох аспектах темп розвитку тенісу у 1970-80-х роках.

Окрім того у 1970-х роках було проведено ряд міжнародних турнірів під назвою «Гран-прі», що стало ще одним суттєвим кроком у напрямі розвитку професійного тенісу. Призові кошти вручалися кращим спортсменам за підсумком місць, які вони посідали упродовж серії турнірів [3].

Розвиток системи змагань з професійного тенісу активізувався в еру Відкритого тенісу. Зокрема вершиною в рейтинговій таблиці змагань для професіоналів стали чотири турніри Великого Шлема (Grand Slam) – Wimbledon Championship, US Open, Australia Open, Rolan Garros, які проводяться Міжнародною федерацією тенісу (ITF), Асоціацією тенісистів-професіоналів (АТР) та Жіночою асоціацією тенісу (WTA).

Регламент кожного із чотирьох великих змагань розробляється та затверджується спеціальним Комітетом Grand Slam, який є у структурі ITF.

Характерним для усіх цих змагань є те, що кваліфікаційна сітка для одиночних розрядів складається з 128 гравців, парних – 64 пари, мікстів – 48 пар. Слід вказати на те, що жодні інші змагання не передбачають участі такої великої кількості тенісистів. Так само лише на цих турнірах спортсмени та спортсменки можуть виступати в змішаних розрядах.

Найстарішим серед чотирьох турнірів є Wimbledon Championship, який проводиться ще з 1877 року.

Цей турнір став другим з чотирьох (після French Open), до якого були допущені професійні тенісисти у 1968 році. Відповідно цього року змагання вперше пропонували грошову нагороду переможцям. Сумарний призовий фонд складав £ 26,150. Переможець серед чоловіків в одиночному розряді міг отримати £ 2 тис., переможниця відповідно £ 750, переможці в чоловічому парному розряді – £ 800, жіночому – £ 500, в міксті – £ 450. В наступні роки призовий фонд змагань постійно зростав [7].

В еру Відкритого тенісу чемпіонат набував все більшої популярності. Оскільки до гри були допущені професійні гравці, конкуренція відповідно стала жорсткішою, що суттєво підвищило видовищність і зацікавленість глядачів. Фактичним підтвердженням цього був до прикладу факт з 1973 року, коли показник відвідуваності сягнув вище 300 тис. осіб і продовжував зростати.

Змагання спеціалізовані на відкритих трав'яних кортах з перши років заснування. Він єдиний з чотирьох головних турнірів, котрий зберігає цю традицію до сьогодні. Проводяться Wimbledon Championships на території All England Lawn Tennis and Croquet Club (AELTC). Елітарною традицією турніру є і те, що він проводиться під патронатом королівської сім'ї.

Турнір поєднує змагання як для чоловіків, так і для жінок упродовж 13 днів. В одиночних чоловічих розрядах до участі допускаються по 128 гравців, в парних чоловічих та жіночих – 64 пари і в мікстах (змішаних парних розрядах) – 48 пар. Окрім цього, в межах Wimbledon Championship проводять і юнацькі змагання (в одиночних та парних жіночих і чоловічих розрядах).

Як і в інших в турнірах Grand Slam упродовж зазначеного часу фіналісти грають

7 матчів в одиночних розрядах, 6 матчів – у парних і 5 матчів – у мікстах.

Щодо формату проведення змагань, то важливо відзначити, що він зазнавав змін упродовж історії. Як відомо сьогодні змагання відбуваються згідно посівів гравців. Вперше посів було впроваджено ще у 1924 році. Водночас певний час це була спрощена система, яка дозволяла країнам номінувати чотириох кращих своїх гравців, котрі були розташовані в різних чвертях жеребкування [15].

Цю систему було замінено на турнірі 1927 року. З цього часу гравців розсіювали згідно заслуг. Водночас до 1968 року на кожному мейджорсі організатори самостійно визначали кількість сіяних гравців. Відповідно вона могла коливатися в межах 8-20 гравців в залежності від року. Після 1968 року кількість сіяних гравців було зафіксовано в межах 16, а з 2001 року цю кількість було подвоєно (до 32). Починаючи з 2019 року організатори турніру повернулися до кількості 16 сіяних гравців. АТР и WTA на основі рейтингу за останній тиждень перед турніром визначають посів в одиночному розряді (жінки) та парних розрядах. Посів у змішаному парному розряді визначається як середнє значення рейтингів партнерів.

На трьох інших мейджорсах аналогічний підхід застосовується і по відношенню до одиночних розрядів чоловіків, проте на турнірі Wimbledon застосовується дещо інший спосіб. Так, посів тенісистів-чоловіків в сітці турніру здійснюється на основі рейтингу, що публікується за останній тиждень перед турніром. До нього додаються бали, що здобув конкретний гравець упродовж попередніх 52 тижнів на трав'яних кортах. Окрім цього для тенісиста визначається кращий його виступ на такому турнірі упродовж цього часу і 75% очок, які він отримав у цьому змаганні також додаються до загальної суми.

Цікавим є те, що іноді гравець, який виявляється лідером посіву у Wimbledon Championship є нижчим у рейтингу АТР по відношенню до деяких інших учасників.

Протокол змагань формується таким чином, щоб «сіяні» гравці зустрілися між собою якомога пізніше в турнірі, що загострює змагальну інтригу, а отже і видовищність турніру.

Чоловіки в одиночному та парному розрядах змагаються до перемоги у трьох сетах (до п'яти сетів). У фінальному сеті вони не грають тай-брейк, переможець визначається згідно виграних двох геймів сету. Слід відзначити, що п'ятисетовий формат проведення чоловічих одиночних змагань було впроваджено на Wimbledon Championship фактично одразу із його заснуванням, тоді як інші турніри Grand Slam впровадили цей формат дещо пізніше. Інші події турніру проходять до трьох сетів (до двох перемог) [15].

Wimbledon Championship тривалий час залишався єдиним з чотирьох турнірів Grand Slam у якому не впроваджувалися тай-брейки у фінальному сеті, що спричиняло до достатньо тривалих ігор учасників. Слід відзначити, що до 2018 року включно гра на тай-брейку відбувалася за умови рахунку 6:6 у всіх сетах, окрім п'ятого (у матчах з 5-и) або третього (у матчах з 3-ох). У такій ситуації необхідно було здобути перемогу у двох геймах. Водночас, з 2019 року у всіх розрядах за умови рахунку 12:12 у вирішальному сеті проводився тай-брейк. Тоді Новак Джокович здобув перемогу у Роджера Федерера з рахунком 13:12.

У 2022 році було прийнято рішення, що усі матчі передбачатимуть тай-брейк у фінальному сеті, при досягненні результату 6:6. Тай-брейк для кращих означає, що переможцем стає той, хто набере 10 очок і отримає перевагу у 2 очки (до прикладу при рахунку 9:9, гра може зупинитися якщо один з гравців добере ще два очки, 9:11) [20].

До початку основного турніру проводяться кваліфікаційні турніри для тенісистів, які не потрапили до основної сітки. Через сито кваліфікаційних змагань найліпші з них отримують можливість виступити у головних змаганнях.

У першому колі головних змагань до участі допускаються 128 спортсменів і стільки ж спортсменок. До цього числа тенісистів можливо доєднатися трьома способами:

- Потрапити до 104 найкращих гравців у рейтингу, які зареєстровані на турнір Великого шлему. Важливо відзначити, що гравцеві не потрібно бути у 104 кращих гравців світового рейтингу, а лише одним із

104 кращих серед тих, котрі реєструються на конкретні змагання.

Є ще одна особливість, яка стосується травмованих гравців. Якщо тенісист з числа 104 кращих зареєстрованих отримає травму, він може «захистити» свою позицію в рейтингу і таким чином після одужання повернутися в основну сітку турнірів.

До прикладу, Енді Маррей (титулований британський тенісист) займав другу позицію у світовому рейтингу, але йому довелося «захистити» свій рейтинг через травму. Згодом, у 2019 році він повернувся на Відкритий чемпіонат Австралії, використавши свій захищений номер 2 і одразу потрапив до основної сітки.

Загалом до Wimbledon Championships 2019 року, окрім гравців, які потрапили в основну сітку зі своїм регулярним рейтингом або через кваліфікацію, було ще 6 гравців, котрі використовували свої захищені рейтинги. Водночас це спричинило до зменшення кількості wild card (до 6).

Свою специфіку має відбір тенісистів до парних розіграшів. В основній сітці тут можуть зіграти 64 пари. У цьому розряді немає кваліфікації. За рейтингом проходять 5 пар, ще 7 позицій зарезервовані за wild card.

Цікавим є те, що гравці можуть реєструватися на турнір у парному розряді згідно з власним одиночним або парним рейтингом (в залежності від того, який є вищим). Бали кожної пари сумуються і формується загальний рейтинг для парного турніру.

У парних розіграшах лише 64 пари отримують шанс зіграти в основній сітці. Оскільки в парному розряді зазвичай немає кваліфікації, є 57 пар, які проходять кваліфікацію за рейтингом. Інші 7 видів спорту зарезервовані для диких карт. Що цікаво в парному розряді, так це те, що гравці можуть реєструватися зі своїм одиночним або парним рейтингом – залежно від того, який з них найкращий. Потім рейтинги обох гравців додаються разом, і 57 пар із найнижчими загальними рейтингами проходять пряму кваліфікацію. Отже, якщо гравець № 7 в одиночному розряді вирішить зіграти з гравцем № 33 у парному розряді, їхній загальний рейтинг буде № 40. Поки вони входять до 57 пар з найнижчим рейтингом, вони кваліфікуються безпосередньо.

- Виграти три раунди кваліфікації (16 гравців). У кваліфікаційних раундах Grand Slam і Wimbledon Championships в тому числі участь беруть 128 гравців (наступні 119 зареєстрованих на турнір тенісистів після перших 104 і ще 8 тих, хто отримає wild card) і кожному потрібно виграти 3 раунди кваліфікації для потрапляння в основну сітку. Лише 16 гравців можуть потрапити в головний турнір.

Слід відзначити, що кожному з гравців за цих умов потрібно виграти 10 матчів, що є дуже виснажливо. Це складний шлях і цікаво вказати на те, що до 2021 року жодному гравцеві, який проходив цей шлях до турніру не вдалося виграти головний приз у жодному з чотирьох турнірів Grand Slam.

Водночас у 2021 році британська тенісистка Емма Радукану виграла жеребкування в жіночому одиночному розряді після кваліфікації. Спортсменка виграла 10 матчів поспіль і більше того – не програла жодного сету при цьому.

- Отримати wild card (8 гравців). Це по суті – гравці-щасливчики. Ці 8 спортсменів і спортсменок отримують такі ж бали та гроші, як і ті гравці, котрі потрапили на турнір завдяки двом попереднім шляхам.

Wild card від організаторів турніру отримують зазвичай місцеві тенісисти та тенісистки, молоді та перспективні гравці або хороші спортсмени та спортсменки, котрі повернулися після травм. Водночас в межах турнірів Grand Slam можливий так званий «обмін wild card». Тобто наприклад US Open надає wild card британському гравцеві, а натомість Wimbledon Championships приймає на тих же умовах гравця з США.

В кваліфікаційному турнірі серед чоловіків матчі останнього (третього) кола також відбуваються у форматі 5 сетів, що є ще однією особливістю турніру Wimbledon по відношенню до інших мейджорсів у тенісі. З кваліфікацією у цьому турнірі пов'язаний іще один аспект – вона завершується ще до моменту жеребкування основних сіток тенісистів. Отже спортсмени одразу знають прізвище свого суперника, не очікуючи на додаткове жеребкування, яке присутнє в усіх інших турнірах Grand Slam.

Парні чоловічі змагання також проводяться у 5 сетах (такий підхід застосовується ще на Кубку Девіса). У міксті,

свою чергою, проводиться повноцінний третій сет (на інших мейджорсах – чемпіонські тай-брейки).

Усі події Grand Slam проводяться за системою прямого вибування.

Тривалість тенісних турнірів коливається в широких межах. В історії тенісу є зафіксований найтриваліший і найкоротший турніри (в п'яти сетах) Так, на Wimbledon Championship у 2010 році відбувся найтриваліший у часі матч між 19-ою ракеткою світу американцем Джоном Ізнером (John Isner) та 148 гравцем у рейтингу – французом Ніколя Маю (Nicolas Mahut). Гра тривала сумарно 11 год 5 хв. (3 дні). Лише фінальний 5-ий сет продовжувався 8 год 11 хв. Перемогу тоді отримав американський спортсмен.

Найкоротший тенісний матч був зафіксований у 1987 році між чеським гравцем Карелом Новачеком (Karel Novacek) та аргентинцем Едуардо Бенгочеа (Eduardo Bengochea). Тенісисти зіграли 29 хвилин. У трьох сетах «суху» перемогу здобув чех [2].

Серед важливих аспектів організації змагань є суддівство. Так, щодо Wimbledon Championship, то організатори змагань надають цьому важливого значення. Так, у суддівстві турніру приймає участь 358 осіб. Вони відповідають за організацію понад 650 матчів упродовж двох тижнів. Більшість (240) суддів – представники Великобританії, які є членами Асоціації британських офіційних обличчів тенісу (Association of British Tennis Officials, ABTO). Інші (118) суддів – це представники країн решти світу (Європи, США, Азії, Південної Америки, Австралії).

Загалом в структурі суддівської бригади є рефері і шеф суддів, 42 судді на вищій, 288 лінійних суддів і 28 спеціалістів з технології «Hawk-Eye» (система комп'ютерного зору, програмно-апаратний комплекс, який моделює траєкторію ігрового снаряду).

Загалом з початку своєї історії Wimbledon Championship проводиться щороку. Водночас турнір не проводився у 1915 році через події Першої світової війни, упродовж 1940-1945 років через події Другої світової війни, а також був скасований у 2020 році через пандемію COVID.

US Open – другий найстаріший турнір з тенісу, який було започатковано ще у 1881 році. Сьогодні ці змагання проводяться на твердому покритті в Квінсі, Нью-Йорк, проте

упродовж тривалого часу турнір змінював локацію проведення, гастролуючи по всіх США і проводився на різних покриттях (1881-1974 – трав'яний, 1975-1977 – зелена глина, з 1978 – тверде). З 1968 року до турніру отримали допуск тенісисти професіонали. З 1987 року турнір є завершальним у серії Grand Slam.

Змагання по аналогії до Wimbledon Championship проводяться у чоловічих та жіночих одиночних (по 128 учасників) та парних розрядах (по 64 пари), а також 48 пар змагаються у змішаному парному розряді. Окрім цього US Open також включає змагання для дорослих, юніорів та гравців на візках.

За системою проведення US Open має багато схожих аспектів з усіма іншими мейджорсами в тенісі. Так, до змагань допускається 128 учасників, які тим чи іншим шляхом проходять відбір до змагань (посів, кваліфікація, наявність wild card) і в подальшому проходять шлях, який описаний вище, при розгляді особливостей системи змагань Wimbledon Championship.

Водночас особливістю є те, що на відміну від попереднього турніру на US Open тай-брейки застосовуються достатньо давно. Слід відзначити, що саме на US Open вперше (1970 р.) було введено цей елемент в структуру змагальної діяльності (вирішальний гейм до семи балів за умови рівного рахунку учасників 6:6). У період з 1971 до 2021 року застосовувалися стандартні тай-брейки у кожному сеті одиночного матчу (від першого до 7, перемога з різницею у 2 бали). Починаючи з 2022 року були введені певні зміни в цьому аспекті. З цього часу якщо в останньому сеті матчу (третьому – для жінок, п'ятому – для чоловіків) досягається співвідношення балів 6:6, гравці повинні розіграти розширений тай-брейк до 10 балів. Якщо ж у цій частині матчу рахунок становитиме 9:9, то перемогу здобуває той гравець, котрий отримає наступні два бали поспіль.

Турнір організовується некомерційною організацією Тенісною асоціацією США (USTA). Цікавим є те, що найбільша питома вага доходів від реалізації квитків, спонсорства та телевізійних угод US Open спрямовується на розвиток тенісу в США.

Перший відкритий US Open включав серед учасників 96 чоловіків та 63 жінки. Змагання передбачали призовий фонд у

розмірі \$ 100 тис, який у подальшому зростав. Цікавим є те, що цей турнір у 1973 році став першим на якому призові кошти присуджувалися у рівному розмірі для чоловіків та жінок [9].

Згодом змагання все більше потрапляють під вплив телебачення і організатори вносять кілька змін, щоб задовільнити потреби ЗМІ. Так, у 1975 році трав'яне покриття змінюють на ґрунтове, оскільки останнє покращувало потужність відстрибування м'яча. Ще одним додатковим заходом з причини покращення співпраці ЗМІ стало встановлення прожекторів на кортах, що дозволяло проводити нічні змагання [6].

У 1978 році Національний тенісний центр USTA (Квінс, Нью-Йорк; у 2006 році перейменовано в Національний тенісний центр Біллі Джин Кінг) перебирає на себе права і можливість проводити US Open [19]. Відповідно змінюється і покриття кортів – з ґрунтового на тверде.

У період 1984-2015 років у практику проведення турніру було запроваджено концепцію «Суперсубота». Вона передбачала проведення фінальних матчів серед чоловіків і жінок в останню суботу та неділю турніру відповідно. Півфінали при цьому проводилися в день перед тим. Така концепція у певному сенсі була «виграшною» з позиції залучення глядачів і ЗМІ, водночас для спортсменів цей підхід виявлявся дещо складним, оскільки перерва між півфіналом і фіналом складала лише один день, що не давало змоги повноцінно відновитися, а отже й демонструвати результативну гру [8]. Водночас, слід відзначити, що на практиці проведення концепція «Суперсубота» упродовж зазначеного терміну не була в повній мірі реалізована. Так, на п'яти турнірах поспіль (2008-2012 роки), чоловічі півфінали постійно переносилися на понеділок через погоду. У наступні ж два роки (2013 та 2014) фінальні турніри серед чоловіків були навмисно перенесені на понеділки. Це викликало відповідно обурення АТР, оскільки спричиняло до відхилення в організації інших турнірів Grand Slam [12].

Вже наступного, 2015 року концепцію «Суперсубота» було відмінено і US Open повернувся до звичного формату проведення змагань з фіналами серед жінок і чоловіків у суботу та неділю з півфіналами у четвер та п'ятницю відповідно.

Ще одним цікавим фактом з історії US Open є те, що у 2018 році він став першим турніром серед чотирьох мейджорсів, на якому було запроваджено «shot clock» (таймер розминки і подачі). Це нововведення дозволяє встановлювати час для розминки гравців (5 хв) та подачі (25 с). Це правило було прийнято по причині зростання темпу гри [17]. Розміщується годинник у такий спосіб, щоб його бачили гравці, головний суддя та вболівальники.

Введення «shot clock» виявило свою ефективність та елемент видовищності і в подальшому цю технологію було встановлено і на інших турнірах Grand Slam.

Відкритий чемпіонат США є єдиним турніром Grand Slam, що проводиться щорічно з моменту заснування. Проте у 2020 році внаслідок вирування пандемії COVID зустрічі відбувалися без глядачів.

Щодо призового фонду змагань, то від початку ери Відкритого тенісу в 1968 році і до 2022 року його сума зросла від \$ 100 тис. до \$ 60,1 млн.

Roland-Garros третій з позиції заснування турнір Grand Slam (1891 рік), який названий на честь французького льотчика Roland Garros [13]. Змагання проводяться в Парижі (Франція) на однойменному стадіоні.

Турнір сьогодні є головним і єдиним Чемпіонатом світу з тенісу на ґрунтовому покритті. Цікавим в історії турніру є також те, що до 1975 року він залишався єдиним змаганням серед заходів Grand Slam, який не проводився на трав'яному покритті.

Зважаючи на особливості ґрунтового покриття (повільніший темп гри, більший відскоки м'яча тощо) Roland-Garros вважається найскладнішим з точки зору фізичних напружень змаганням з тенісу.

У річному сезоні Roland-Garros – другий турнір, який проводиться після Australian Open та перед Wimbledon. Триває він упродовж двох тижнів і по аналогії до попередніх турнірів до участі у ньому допускаються гравці в одиночних (чоловічому та жіночому) розрядах, так і в парних (жіночому та чоловічому) розрядах і в мікстах.

Цей турнір став першим в історії (у 1968 році) серед чотирьох мейджорсів в тенісі, у якому прийняли участь спортсмени-професіонали.

Формат проведення змагань відповідає також усім іншим турнірам Grand Slam. Водночас з 2022 року було впроваджено новий формат тай-брейку. З цього часу за умови, що у вирішальному сеті рахунок залишається нічийним, проводиться гра до 10 очок. Якщо ж у тай-брейку досягається рахунок 9:9, перемогу отримає той учасник, котрий набере два очки поспіль.

Щодо призового фонду змагань, то він стартував відповідно у 1968 році, коли турнір відкрився як професійний. Отже, у цьому році призовий фонд становив £ 26,150. Вже в наступні роки він починає суттєво зростати, і через 10 років перевищує £ 2 млн. (1978), а ще через 6 років – наближається до £ 15 млн. (1984). Сьогодні (станом на 2022 рік) призовий фонд Roland Garros складає € 43,6 млн.

У цьому контексті також цікаво буде відстежити еволюцію структури призового фонду. Так, слід відзначити, що його розподіл між жінками та чоловіками, зокрема на прикладі одиночних розрядів тривалий час був нерівномірним. У 1970-х роках частка призових грошей жінок-переможниць Roland-Garros складала 1/3-1/4 від грошових винагород чоловіків (до прикладу 1974 £ 120 тис. отримав переможець і £ 40 тис. – переможниця змагань), у 1980-х їх частка суттєво зростає (до прикладу, у 1983 році £ 675,420 отримав переможець і £ 526 тис. – переможниця змагань). І лише у 2007 році було прийнято рішення про рівномірний розподіл призових коштів для жінок та чоловіків на різних етапах змагань [10].

Щодо винагород на змаганнях, то з 1981 року для гравця, котрий демонструє найвищу спортивну майстерність і налаштований на співпрацю з ЗМІ впроваджено так звану нагороду Prix Orange, для гравця, який демонструє найсильніші риси характеру і яскраву індивідуальність передбачено Prix Citron, гравцеві – відкриттю року – Prix Bourgeon.

Серед традицій турніру слід відзначити, що напередодні його відкриття проводиться традиційний виставковий день Benny Berthet. Гроші, які вдається заробити в його межах, зазвичай передаються благодійним організаціям.

У своїй історії турнір Roland Garros не проводився упродовж 1915-1919, внаслідок подій Першої світової війни, також у 1940

році, коли німці почали окупувати Францію. Упродовж 1941-1945 років турнір проводили німці, а тому результати цих стартів не враховувалися і французи вважають, що у ці роки офіційно змагань не було.

Ще одним турніром в четвірці Grand Slam з тенісу є Australian Open. Він проводиться щорічно починаючи з 1905 року. Australian Open керує Tennis Australia – колишня Австралійська асоціація тенісу (LТАА). Турнір розпочинається в середині січня і спортсмени змагаються упродовж двох тижнів. Змагання відбуваються у тих самих розрядах, що і в інших мейджорсах з тенісу [1].

Щодо професіоналізації турніру, то слід відзначити, що у 1968 році, коли стартувала ера Відкритого тенісу, Australian Open напередодні прийняття рішення був проведений все ще лише для аматорів і у 1969 році стартував уже як відкритий для усіх бажаючих, в тому числі і для тенісистів-професіоналів. У цьому році на корті змагалися 48 чоловіків і 32 жінки.

Australian Open тривалий час проводився на трав'яних кортах.

У 1971 році умови турніру у певній мірі було спрощено для спортсменів шляхом впровадження тай-брейків у всіх сетах, окрім вирішальних.

Впродовж тривалого часу Australian Open мігрував по різних кортах Австралії і лише у 1972 році отримав свій «постійний дім» у мельбурнському клубі тенісу Kooyong.

Варто відзначити, що на початкових етапах професіоналізації турніру, його статус серед професіоналів був достатньо низьким, оскільки призові гроші, які могли запропонувати організатори спортсменам були суттєво нижчими порівняно з іншими турнірами Grand Slam. Відповідно це спричиняло своєрідне замкнене коло, коли висококласні гравці не вносили у свій календар Australian Open, що своєю чергою суттєво знижувало глядацьку зацікавленість, а отже і прибутки організаторів, а це, як наслідок – незацікавленість найрейтинговіших гравців. Окрім того небажання приймати участь провідних тенісистів у турнірі було спричинено і відносно далекою відстанню для переїзду на змагання.

Водночас, як вважають дослідники тенісу [6], 1975 рік змінив ситуацію і рейтинг Australian Open почав суттєво зростати. Це пов'язано з тим, що у турнірі цього року прийняли участь перша ракетка світу Джиммі Коннорс і друга ракетка світу Джон Ньюкомб (здобув перемогу), які продемонстрували високий рівень тенісу на корті і жорстку конкуренцію, що спричинило до напливу вболівальників з одного боку і відкриттям самого турніру для інших висококласних тенісистів у подальшому. Окрім того це був перший турнір Australian Open, який транслювався каналом CBS в США, що також демонструвало зростання його статусності.

Слід відзначити, що у 1986 році турнір не проводився через зміни у календарі, оскільки у цьому році було прийнято рішення перенести турнір на середину січня. Отже змагання були проведені у січні 1977 року. Цікавим фактом є те, що у 1977 році Australian Open стартував в результаті двічі (на початку року – у січні та в кінці року – у грудні), оскільки останнє рішення було скасоване. У цьому році Australian Open став справжнім міжнародним заходом, оскільки до участі у ньому (в обох змаганнях) доєдналася велика кількість іноземців, відповідно кількість сіяних гравців було збільшено до 64 як серед чоловіків, так і серед жінок.

Міжнародна зацікавленість до турніру почала значно підвищуватися знову у 1984 році, коли телевізійна компанія ESPN вперше здійснила трансляцію Australian Open в США.

У 1987 році турнір знову було дещо зміщено у часових межах з листопада-грудня на другу половину січня, щоб уникнути проведення у різдвяно-новорічний період, що також було своєрідним негативним моментом в організації. З цього часу дати проведення турнірів були незмінними, за винятком 2021 року, коли змагання довелося перенести на лютий через ситуацію із пандемією COVID.

Повертаючись ще до 1987 року, окрім усього, слід відзначити, що він став останнім роком проведення змагань на трав'яному покритті. Водночас на трибунах було зафіксовано рекордну кількість глядачів – 140 тис.

У 1988 році Australian Open переїхав Фліндерс Парк (сьогодні Мельбурн Парк) на тверде покриття (поліуретанова гума).

У 1990-х роках Australian Open суттєво підвищив свою статусність. Чітким критерієм

у цьому відношенні зокрема є кількість вболівальників, яка суттєво зросла. Так, у 1994 році показник відвідуваності вперше досягнув позначки у 332,926 осіб, уже на початку XXI століття перевищив 500 тис і продовжував зростати.

Важливі зміни для чемпіонату відбулися у 1996 році, коли він отримав переваги від модернізації території мельбурзького парку. Це дозволило фактично подвоїти розміри арени. Завдяки інвестиціям зі США у розмірі \$ 23 млн. організатори придбали два нових шоу-корти на 3000 та 800 місць та ще 8 нових кортів від компанії Rebound Ace (м'які тенісні хардкорти з поліуретанової гуми). Бонусним також було придбання 500 додаткових місць для паркування і популярної площі в Мельбурні – Garden Square.

Початок століття також ознаменувався встановленням паритетних (щодо інших турнірів Grand Slam) призових коштів.

Важливі зміни відбулися і у 2008 році, коли покриття корту з зеленого Rebound Ace було замінено на синій Plexicushion, який мав знаменувати зростання динаміки гри. Цього ж року було встановлено новий рекорд відвідуваності у понад 600 тис. осіб. У 2020 році синій Plexicushion був замінений на синій GreenSet.

В процесі аналізу ми б хотіли вказати на те, що Australian Open з початку своєї професіоналізації перебував деякий час на межі вилучення з передових тенісних турнірів для професійних спортсменів, проте уже на початку 2000-х років повернув собі статусність і сьогодні є найбільш відвідуваним серед чотирьох мейджорсів (у 2020 році кількість глядачів була зафіксована на позначці 812 тис. осіб).

У грудні 2018 року організатори турніру прийняли рішення щодо упровадження тай-брейків у фінальних сетах чоловічих та жіночих одиночних матчів починаючи з сезону 2019 року. На Australian Open застосовується перевага від одного до десяти очок у шести геймах.

Специфікою проведення турніру у 2021 році, коли вирувала пандемія і було упроваджено велику кількість обмежувальних заходів, стало використання електронного суддівства. Це був перший в історії Grand Slam випадок застосування виключно електронного суддівства.

Окрім того Australian Open також став першим турніром у 2021 році, який почав застосовувати віртуальні технології NFT і метавсесвіту. В межах турніру це своєрідна розвага для глядачів. Вони можуть придбати унікальні м'ячі («Art balls»), які дозволяють претендувати на ділянку ігрового корту у віртуальному сенсі (загалом 6776 куль). Якщо м'яч під час гри потрапляє у чийсь ділянку корту, то останній отримує сувенірну продукцію Australian Open й інші додаткові бонуси. Водночас слід відзначити, що технологія «Art balls» приносить близько \$ 5 млн. доходу організаторам.

Сьогодні ми також маємо вагомий призовий фонд Australian Open, який складає понад \$ 76 млн., при цьому переможці одиночних розрядів отримують близько \$ 3 млн (станом на 2023 рік – \$ 2,975 млн), парних – \$695 тис. і мікстів – \$ 157,750.

Не проводився турнір лише у роки світових воєн (1915-1916 роки, 1941-1945 роки).

Загалом усі чотири турніри Grand Slam є апогеєм тенісного сезону. За право участі у них борються велика кількість тенісистів аматорів та професіоналів. Незважаючи на те, що ці чотири тенісні змагання тривалий час не припускали професіоналізації, сьогодні саме цей аспект дозволяє їм залишатися на вершині статусності у цьому виді спорту, оскільки саме бажання організаторів заробляти якомога більші кошти мотивує їх шукати нові цікаві рішення для підвищення видовищності і відповідно зацікавленості як спортсменів, так і глядачів та ЗМІ.

Ключові особливості організації турнірів Grand Slam відображені у табл. 1.

Таблиця 1

Характерні особливості організації та проведення турнірів Grand Slam

Турнір	Wimbledon	US Open	French Open	Australian Open
Критерії порівняння				
Рік заснування	1877	1881	1891	1905
Керівна організація	The All England Lawn Tennis & Croquet Club Limited (Всеанглійський клуб лаун-тенісу і крокету)	United States Tennis Association (USTA, Асоціація тенісу США)	Fédération Française de Tennis (FFT, Тенісна федерація Франції)	Tennis Australia (Теніс Австралії)
Місце проведення	Вімблдон (Лондон)	Національний тенісний центр USTA Біллі Джин Кінг (Нью-Йорк)	Стадіон Ролан Гаррос (Париж)	Мельбурнський парк (Мельбурн)
Терміни проведення	Червень-липень	Серпень-вересень	Травень-червень	Січень
Корт	Трава	Трава (1881-1974) Грунт (1975-1977) Хард (з 1978)	Пісок (1891-1907) Грунт (з 2008)	Трава (1905-1988) Хард (з 1988)
Учасники	Одиночні розряди (жінки і чоловіки) – по 128 осіб; Парні розряди (чоловіки та жінки) – по 64 пари Міксти – 32 пари			
Кваліфікація	Одиночні	104 особи – за рейтингом 16 – з кваліфікаційних раундів 8 – з wild card		
	Парні і змішані	За рейтингом		
Формат	Переможець в 3-х сетах (5 сетів загалом) – чоловіки, в 2-х сетах (3 сетів загалом) – жінки; 10 очок у тай-брейку вирішального сету (з 2022)			
Тай-брейк	Наявний у всіх сетах окрім фінального	Наявний у всіх сетах		
Максимальна к-ть балів до рейтингу	2000			
Призовий фонд станом на 2022 рік	\$ 40,35 млн	\$ 65,102 млн	\$ 43,6 млн	\$ 75 млн.
Додаткові заходи	Змагання для візочників (одиночні – по 8, парні – по 4) Юніорські змагання (одиночні серед дівчат та юнаків – по 64 учасники, парні – по 32)			
Місце у календарі серед Grand Slam	3	4	2	1

Підсумовуючи, слід відзначити, що усі тенісні турніри Grand Slam в організаційному плані сьогодні є достатньо схожими. Це стосується тривалості проведення, формату змагань, груп учасників та їх допуску, що відображено у табл. 1 та вище у тексті підрозділу.

Необхідно наголосити, що кожен з турнірів Grand Slam також має свого організатора (табл. 1) і водночас санкціонуються вони трьома головними тенісними структурами – ITF, ATP та WTA.

Цікаво також звернути увагу на географію проведення турнірів великої четвірки. Вони охоплюють фактично усі куточки світу (Америка, Австралія, Європа), що засвідчує високу популярність тенісу, як спортивного видувища «міжнародного рівня». Щодо Азії, то країни цієї частини світу також мають власні тенісні турніри (Індія, Японія тощо), проте дещо нижчого рівня.

Щодо змагальної діяльності спортсменів і зокрема зустрічей, які потрібно провести гравцеві, слід зазначити, що в турнірах Grand Slam для перемоги потрібно виграти лише у семи суперників із 128. Тому шанси учасників на пряму залежать від того, з яким саме суперником, і в якому раунді зустрінеється конкретний учасник (Гончар, 2020).

Першим гравцем, який виграв усі чотири мейджорси в тенісі в один календарний рік і відповідно завершив Grand Slam, був Дон Бадж (Don Budge) у 1938 році [11]. Водночас сьогодні загалом лише 5 гравців в одиночному розряді (двоє чоловіків та три жінки) і дев'ять гравців у парному розряді (четверо чоловіків, п'ять жінок) отримали цей титул. Слід відзначити знамениту тенісистку Маргарет Корт (Margaret Court), яка на сьогодні є єдиною володаркою титулів Grand Slam в одиночному та парному розрядах і в загальному здобула 64 перемоги у турнірах цього рівня.

Останній такий чемпіон з чотирма перемогами упродовж року був зафіксований ще у 1988 році (Стеффі Граф). Ми пов'язуємо відсутність тенісистів з таким титулом у сучасному тенісі з суттєвою насиченістю календаря змагань і відповідно розосередженням зусиль спортсменів, що не дозволяє бути максимально успішним на різних кортах в достатньо короткі терміни.

В структурі календаря у професійному тенісі є не лише чотири основних турніри, про які велася мова. Увагу слід звернути і на інші змагання, які також є компонентами цілісної системи змагань у цьому виді спорту. У чоловічих стартах – змагання об'єднані у ATP Tour, які почали формуватися у 70-х роках. Серед них по відношенню до статусності наступні: ATP Finals та серій ATP Masters 1000, ATP 500, ATP 250, а також Кубок ATP.

4. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Починаючи з 1968 року, коли була проголошена «ера відкритого тенісу» ключовими турнірами для тенісистів-професіоналів були і залишаються турніри Grand Slam (Wimbledon, US Open, French Open, Australian Open).

Для кожного історичного етапу становлення цих турнірів характерні різні чинники впливу. Проте найбільш вагомими серед них є економічний потенціал країн і міст, де вони локалізуються, місцеві традиції щодо виду спорту, популярність серед населення тощо.

Структура і зміст турнірів мають більше схожих елементів, аніж відмінних. Формат усіх чотирьох змагань передбачає участь по 128 учасників в одиночних розрядах (як серед чоловіків – до 5 сетів, так і серед жінок – до 3 сетів), по 64 пари (до 3-х сетів) та 32 змішані пари (до 3-х сетів). Усі чотири турніри приносять до 2000 балів спортсменам в залежності від місця, яке вони посідають.

Водночас призовий фонд сьогодні суттєво відрізняється у цих турнірах. Так, найменшу винагороду пропонують організатори Wimbledon (\$ 40,35 млн), тоді як найбільшу – Australian Open (\$ 75 млн). Відрізняється і покриття, на якому проводяться змагання – трава (Wimbledon), ґрунт (French Open), хард (US Open, Australian Open).

Загалом проведення турнірів Grand Slam наперших етапах розвитку не було узгоджено між собою, водночас сьогодні кожен з них має визначені календарем змагань дати проведення, відстежується регламентована співпраця їх організаторів під патронатом ITF, ATP та WTA.

Сьогодні професійні тенісні турніри Grand Slam – одне з найбільш очікуваних спортивних видовищ в усьому світі, що

дозволяє отримувати високі доходи як організаторам змагань, так і їх учасникам.

Література

1. Борисова О. В. Современный профессиональный спорт и пути его развития в Украине (на материале тенниса). Киев: Центр учебной литературы. 2011.
2. Гончар Т. Кто лучший теннисист всех времен? Кому отдавать перевагу на рынке ставок?. Рейтинг букмекеров. : веб-сайт. URL: <https://bookmaker-ratings.com.ua/hto-najkrashhyj-tenisyst-usih-chasiv-komu-viddayut-perevagu-na-rynku-stavok/> (дата звернення: 10.08.2023)
3. Гуськов С. И., Линец М. М., Платонов, В. Н., Юшко Б.Н. Профессиональный спорт. Киев: Олимпийская литература, 2000.
4. Хіменес Х. Р. Сучасне бачення змісту систем змагань у ігрових видах професійного спорту. *Stan, Perspektywy i Rozwoj Ratownictwa, Kultury Fizycznej I Sportu w XXI Wieku. WSG University*. 2022. Bydgoszcz. С. 233-241.
5. Хіменес Х., Бріскін Ю., Пітин М., Маланюк Л. Формування компонентів системи змагань у професійному тенісі до початку «Ери відкритого тенісу». *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2023. Вип. 1(9). С. 147-163. <https://doi.org/10.28925/2664-2069.2023.111>
6. Abramitzky R., Einav L., Kolkowitz S., Mill R. (2012). On the optimality of line call challenges in professional tennis. *International Economic Review*. 2012. Vol. 53. P. 939-963.
7. Anbarci N., Lee J., Ulker A. Win at All Costs or Lose Gracefully in High-Stakes Competition? Gender Differences in Professional Tennis. *Journal of Sports Economics*. 2016. Vol. 17(4). P. 323–353. <https://doi.org/10.1177/1527002514531788>
8. Bodo P. Traditional US Open scheduling favors Federer. *ESPN.go.com* : website. URL: https://www.espn.com/tennis/usopen15/story/_/id/13550899/tennis-traditional-us-open-scheduling-favors-roger-federer (date of application: 12.09.2023)
9. Collins B. The Bud Collins History of Tennis (3rd ed.). New York: New Chapter Press, 2016.
10. Couret J.-P. French Open to award equal prize money. *Reuters* : website. URL: <https://www.reuters.com/article/us-tennis-french-prizes-idUSL169764320070316> (date of application: 16.09.2023)
11. Crowe J. Return to Grand Slam Glory: Rod Laver Was the Last Man to Sweep Four Major Titles and Thinks It Can Be Done Again. *Los Angeles Times* : website. URL: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1994-05-22-sp-60889-story.html> (date of application: 11.09.2023)
12. Duckworth C. (2016). ESPN Tennis: US Open Series Begins Monday on ESPN2, WatchESPN. *ESPN press room* : website. URL: <https://espnpressroom.com/us/press-releases/2016/07/espn-tennis-us-open-series-begins-monday-espn2-watchespn/> (date of application: 11.09.2023)
13. Gershkovich E. Who Was Roland Garros? The Fighter Pilot Behind the French Open. *The New York Times* : website. URL: <https://www.nytimes.com/2017/06/10/briefing/roland-garros-facts-french-open.html> (date of application: 4.09.2023)
14. Kramer J. The game: my 40 years in tennis. London: Deutsch, 1981.
15. Lake R. J. Tennis governance: A history of political power struggles. *Routledge Handbook of Tennis*. 2019.
16. Little A. The Golden Days of Tennis on the French Riviera 1874–1939. London: Wimbledon Lawn Tennis Museum. 2014.
17. Marshall A. Shot clock, warm-up clock to be implemented at 2018 US Open. *usopen.org* : website. URL: https://www.usopen.org/en_US/news/articles/2018-07-11/shot-clock-warmup-clock-to-be-implemented-at-2018-us-open.html (date of application: 6.09.2023)
18. Radicchi F. Who is the best player ever? A complex network analysis of the history of professional tennis. *PLoS ONE*. 2011. № 6. e17249
19. Sandomir R. Tennis Center to Be Named for Billie Jean King. *The New York Times* : website. URL: <https://www.nytimes.com/2006/08/03/sports/tennis/03tennis.html> (date of application: 13.09.2023)
20. What are the new tie-break rules at Wimbledon this year? Why has there been a rule change? *Eurosport*.: website. URL: https://www.eurosport.com/tennis/wimbledon/2022/what-are-the-new-tie-break-rules-at-wimbledon-this-year-why-has-there-been-a-rule-change_sto9013905/story.shtml (date of application: 4.09.2023)

References

1. Borisova, O. V. (2011). Modern professional sport and ways of its development in Ukraine (based on tennis). Kiev: Tsentr uchebnoy literatury. (In Russian).
2. Gonchar, T. Who is the best tennis player of all time? Who is preferred in the betting market? (2020). Reytynг bukmejeriv. Retrieved from <https://bookmaker-ratings.com.ua/hto-najkrashhyj-tenisyst-usih-chasiv-komu-viddayut-perevagu-na-rynku-stavok/>
3. Guskov, S. I., Linets, M. M., Platonov, V. N., & Yushko, B.N. (2000). Professional sport. Kiev: Olimpiyskaya literatura.
4. Khimenes, Kh. R. (2022). A modern vision of the content of competition systems in game types of professional sport. *Stan, Perspektywy i Rozwoj Ratownictwa, Kultury Fizycznej I Sportu w XXI Wieku. WSG University, Bydgoszcz*. 233-241.

5. Khimenes, Kh., Briskin, Yu., Pityn, M., & Malanyuk, L. (2023). The formation of the components of the competition system in professional tennis before the beginning of the "Era of Open Tennis". *Sports Science and Human Health*, 1(9), 147-163. <https://doi.org/10.28925/2664-2069.2023.111>
6. Abramitzky, R., Einav, L., Kolkowitz, S., & Mill, R. (2012). On the optimality of line call challenges in professional tennis. *International Economic Review*, 53, 939-963.
7. Anbarci, N., Lee, J., & Ulker, A. (2016). Win at All Costs or Lose Gracefully in High-Stakes Competition? Gender Differences in Professional Tennis. *Journal of Sports Economics*, 17(4), 323–353. <https://doi.org/10.1177/1527002514531788>
8. Bodo, P. (2015). Traditional US Open scheduling favors Federer. ESPN.go.com. Retrieved from https://www.espn.com/tennis/usopen15/story/_/id/13550899/tennis-traditional-us-open-scheduling-favors-roger-federer
9. Collins, B. (2016). *The Bud Collins History of Tennis* (3rd ed.). New York: New Chapter Press.
10. Couret, J.-P. (2007). French Open to award equal prize money. Reuters. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-tennis-french-prizes-idUSL169764320070316>
11. Crowe, J. (1994). Return to Grand Slam Glory: Rod Laver Was the Last Man to Sweep Four Major Titles and Thinks It Can Be Done Again. *Los Angeles Times*. Retrieved from <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1994-05-22-sp-60889-story.html>
12. Gershkovich, E. (2017). Who Was Roland Garros? The Fighter Pilot Behind the French Open. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2017/06/10/briefing/roland-garros-facts-french-open.html>
13. Kramer, J. (1981). *The game: my 40 years in tennis*. London: Deutsch.
14. Lake, R. J. (2019). *Tennis governance: A history of political power struggles*. Routledge Handbook of Tennis.
15. Little, A. (2014). *The Golden Days of Tennis on the French Riviera 1874–1939*. London: Wimbledon Lawn Tennis Museum.
16. Marshall, A. (2018). Shot clock, warm-up clock to be implemented at 2018 US Open. usopen.org. Retrieved from https://www.usopen.org/en_US/news/articles/2018-07-11/shot_clock_warmup_clock_to_be_implemented_at_2018_us_open.html
17. Radicchi, F. (2011). Who is the best player ever? A complex network analysis of the history of professional tennis. *PLoS ONE*, 6, e17249
18. Sandomir, R. (2006). Tennis Center to Be Named for Billie Jean King. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2006/08/03/sports/tennis/03tennis.html>
19. Duckworth, C. (2016). ESPN Tennis: US Open Series Begins Monday on ESPN2, WatchESPN. ESPN press room. Retrieved from <https://espnpressroom.com/us/press-releases/2016/07/espn-tennis-us-open-series-begins-monday-espn2-watchespn/>
20. What are the new tie-break rules at Wimbledon this year? Why has there been a rule change? (2022). Eurosport. 01/07/2022 Retrieved from https://www.eurosport.com/tennis/wimbledon/2022/what-are-the-new-tie-break-rules-at-wimbledon-this-year-why-has-there-been-a-rule-change_sto9013905/story.shtml

Abstract

**KHIMENES Khrystyna, BRISKIN Yuriy,
EDELIEV Oleksandr, LESCHAK Oleksandr, BALUSHKA Lyudmyla**

HISTORICAL AND MODERN FEATURES OF THE TENNIS TOURNAMENTS DEVELOPMENT IN THE "OPEN ERA TENNIS"

Modern professional tennis is characterized by a multi-level system of competitions, in the structure of which the Grand Slam tournaments are key. These competitions have an interesting history of formation and development as professional tournaments since 1968. Purpose: to determine the dynamics of the structure and content of key tennis tournaments in the "Open era tennis" and the factors that influenced their formation in different time periods. Material. The article is based on actual data from information resources and publications. Research methods: analysis and synthesis, historical method, systematic approach, comparison. The results. The structure and content of the Wimbledon, US Open, French Open, and Australian Open tournaments have undergone changes throughout the history of their development, and today they have more common features (participants, format of events, number of points to the ranking of athletes, etc.) than differences (coverage of courts, prize fund). Each historical stage of the development of these tournaments is characterized by different influencing factors. The most important are the economic potential of the countries and cities where they are located, local traditions regarding the tennis, popularity among the population, etc. The tournaments are held by different organizations, but under the patronage of the ITF, ATP and WTA, and therefore are part of an agreed competition calendar, which remains stable from year to year.

Professional Grand Slam tennis tournaments developed under the influence of factors of the external environment and internal political and economic features of the regions in which they are held. Today it is one of the most anticipated sports spectacles in the whole world, which allows both the organizers of the competitions and their participants to earn high incomes.

Keywords: professional tennis, competition, organization, evolution, format.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Хіменес Х., Бріскін Ю., Еделев О., Лещак О., Балушка Л. Історичні та сучасні особливості розвитку тенісних турнірів в «еру відкритого тенісу». *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 3. С. 151-164.

Khimenes K., Briskin Y., Edeliiev O., Leschak O., Balushka L. (2023) Historical and modern features of the tennis tournaments development in the "open era tennis". *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 3, pp. 151-164.